

Дар'я КОВБА
Студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний
економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Метлушко О.В.

ПОНЯТТЯ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ПОДАТКІВ

Нині ні в кого не виникає сумнів в тому, що податкове адміністрування виражається не в протистоянні платника податків й податкового органу, а в їхній взаємодії. Взаємна підтримка, кооперація, узгоджені дії для досягнення спільних цілей – чи можна такими словами охарактеризувати відносини платників податків і податкових органів? Мета податкового адміністрування – забезпечення надходжень до бюджетів усіх рівнів. Але чи всі платники податків прагнуть максимально повно з власної волі виконувати свої конституційні обов'язки перед державою в процесі податкового адміністрування? Мабуть, що ні.

Термін «взаємодія» може бути нейтральним і застосовуватися в значенні процесу впливу суб'єктів один на одного, їх взаємної обумовленості. Вважаємо, що з цієї точки зору варто розглядати поточне податкове адміністрування. Однак даний ракурс емоційно не забарвлений. Як і більшість відносин, що виникають або регулюються нормами права, податкові відносини рідко враховуються, якщо брати до уваги людський фактор. Якщо є норма закону, то вона повинна автоматично виконуватися без урахування опортуністичної поведінки або обмеженої раціональності сторін. Строго формальний підхід зрозумілий, звичний, але не завжди ефективний. Необхідність застосування інституційного підходу до аналізу податкових відносин деякі автори, зокрема М. Р. Пінська [1, с. 276],

відзначають вже декілька років, проте в своїй масі поведінкова складова частіше не враховується в податкових відносинах.

Податкове адміністрування – це взаємодія в нейтральному його значенні. Але як оцінити ефективність цього нейтрального процесу? Нейтральність значення може бути застосована лише до процесу як такого.

Незважаючи на те, що податкове адміністрування нескінченне в часі, воно здійснюється в тимчасових рамках, що дозволяють оцінювати результат. Якщо ж ми досліджуємо процес, який має на увазі результат, автоматично виникає спектральна оцінка: погано – якщо потрібний результат ми отримали, добре – якщо мета досягнута.

Податком вважають обов'язковий, індивідуально безвідплатний платіж, що стягується з організацій і фізичних осіб у формі відчуження, що належать їм на правах власності, господарського відання або оперативного управління грошових коштів з метою фінансового забезпечення діяльності держави і (або) муніципальних утворень.

Збір – це обов'язковий внесок, що стягується з організацій і фізичних осіб, сплата якого є однією з умов здійснення щодо платників зборів державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами і посадовими особами юридично значущих дій, включаючи надання певних прав або видачу дозволів (ліцензій). Будь-який економічний закон визначає основні принципи функціонування економічних відносин. Класичне формулювання принципів відоме з часів А. Сміта, хоча вже тоді вони не були чимось новим. Подальший розвиток теорії принципів знайшло відображення в теорії А. Вагнера, який, керуючись теорією колективних потреб, висуває фінансові засади – достатності та еластичності оподаткування. На відміну від нього, російський економіст А. Тривус на перше місце висуває народно-господарський принцип оподаткування, в основі якого лежить

величина податкового тягаря і її вплив на розвиток господарства. Даний принцип має велике значення для побудови ефективної податкової системи.

Цікавою видається позиція професора В. Твердохлебова, який вважав, що основним принципом оподаткування має бути принцип розвитку продуктивних сил [2]. А. Соколов визначає цей принцип наступним чином: «Податки повинні сприяти або, принаймні, не протидіяти абсолютному і відносному зростанню чистого національного продукту»[3]. Подібне формулювання даного принципу, на нашу думку, не може викликати заперечень, оскільки розвиток продуктивних сил – це основа зростання національного доходу, що є метою будь-якого суспільства. Різноманітність принципів податків також проглядається в неокласичних податкових теоріях, основою яких є принцип справедливості.

Діалектика розвитку принципів обумовлена зміною ролі і функцій держави, змінами в економічному житті на конкретному історичному етапі, розвитком продуктивних сил і виробничих відносин. Щодо особливостей стану сучасної вітчизняної економіки, то можна сформулювати такі найважливіші принципи податків: ефективності; прогнозування; нейтральності; універсалізації; стабільності.

Зміни, що відбуваються в сучасній науковій системі, вимагають появи нових принципів оподаткування, за допомогою яких необхідно знайти відповідність податкового вилучення, що не впливатиме негативно на розвиток економіки і забезпечуватиме достатні надходження в казну для реалізації задач і функцій держави.

Підсумовуючи, зазначимо, що податки в їх іманентній формі з'явилися на певному рівні розвитку держави як основне джерело засобів для виконання її функцій. Держава, розширюючи сферу своєї дії, претендує на більшу суму доходів, пов'язану зі збільшенням розмірів

оподаткування, однак це не повинно вилучити кошти з господарського обороту. Окрім того, це порушило б хід відтворювального процесу. Реалізація принципів оподаткування полягає в тому, що оподаткування не має обмежувати діяльність товаровиробників, а покликане створювати необхідні умови для економічного зростання.

Література:

1. Пинская М.Р. Институциональный анализ справедливого характера налоговых отношений / М. Р. Пинская // Российский экономический интернет-журнал. – 2010. – № 1. – С. 276–287.
2. Твердохлебов В. Фінансові нариси / В. Твердохлебов. – М., 1916. – 168 с.
3. Соколов А. А. Теорія податків / А. А. Соколов. – М.: ЮрИнфо-Пресс, 2003. – С. 118-129.